

גבולות היחידה: ספר שמואל א' פרק כה', כג' - מד'**נושא היחידה: מעשה נבל הכרמלי****מספר שיעורים: 1****כתבה: יעל גרוסברג****כללי:**

בפרק זה נראה כיצד משכנעת אביגיל את דוד, בחכמתה, שלא להרוג את נבל בעלה. לאחר מכן היא חוזרת ומספרת לנבל את שארע. הוא מקבל התקף לב ולאחר עשרה ימים - מת. דוד לוקח את אביגיל לאישה.

פתיחה:

המורה יראה לתלמידים תמונה של חמור נושא דברים רבים וישאל:

מי הביא למי?

למה?

באופן זה נערוך חזרה על הנלמד בשיעור הקודם בו למדנו שאביגיל אשת נבל הביאה חמורים עם אוכל רב לדוד ואנשיו בכדי שלא יהרוג את בעלה, על כך שנהג בכפיות טובה וזלזול רב כלפי דוד.

אפשרות נוספת היא לרשום על הלוח במפוזר את שמות המאכלים שהביאה אביגיל לדוד ועליהם לומר מה הקשר בין הדברים וכיצד זה קשור לנלמד בשיעור הקודם.

בשיעור הקודם גם ראינו כי דוד יוצא לקראת הרג נבל עם רצון ברור להורגו (ציינו כי יש במעשיו של נבל מרידה במלכות) ולכן יש לאביגיל משימה מאד קשה. נראה אם היא תצליח...

לימוד הפסוקים:

המורה יכתוב על הלוח: דרכי הפעולה של אביגיל.

לאחר הקריאה עליהם לאתר בפסוקים את דרכי פעולתה למול דוד

קריאת פס' כג' - כה'

דרכי הפעולה של אביגיל-

*יורדת מהחמור ומשתחוה לפני דוד (מראה ענווה, שפלות)

*פותחת ואומרת כי היא אשמה (רש"י- כדי שיקשיב לה התחילה כך ואח"כ הסבירה את האמת שכלל לא ידעה שהגיעו הנערים)

*מסבירה לו עד כמה נבל רע ועם מידות מקולקלות - "כשמו כן הוא"

*אומרת שהיא לא ראתה את הנערים ששלח דוד (כי אם היתה רואה, ודאי היתה מביאה להם אוכל)

קריאת פס' כו' - לא'

← את פס' כו' מומלץ להסביר על פי מצודות דוד, האומר כי היא נשבעת בשם ה' ובנפש דוד ואומרת שרצון ה' שהוא יימנע משפיכות דמים. מדוע שיהרוג את נבל, הרי הקב"ה יכול לנקום את נקמתו ובטח נבל ימות בידי שמיים. ולאחר מכן היא מברכת אותו שכל אויביו ימותו בידי שמיים.

נסכם זאת כנקודה נוספת בדרכי הפעולה של אביגיל :

* אומרת כי בהשגחת ה' נמנע ממך לשפוך דם, הקב"ה כבר ינקום את נקמתך וכן מברכת אותו ובהמשך הפסוקים שקראנו-
*מביאה לדוד ונעריו את כל האוכל הרב
*אומרת שוב שהיא אשמה ושהוא יסלח לה
*אביגיל אומרת כי היא יודעת שהוא יהיה נגיד- מלך, ועל כן לא כדאי שהסיפור הזה יהיה לו לפוקה= מכשול, שיאמרו כי שפך דם נקי.
*לאורך השיחה היא קוראת לדוד "אדוני" ולעצמה- "אמתך". להראות את הכבוד הרב שהיא רוחשת לדוד ועד כמה היא בשפלות לעומתו.

← ראינו כי אביגיל ניסתה דרכים רבים להגיע אל לב דוד ולמנוע ממנו להרוג את נבל בעלה. כעת נראה מהי תגובת דוד

התלמידים יקראו בשקט את פס' לב'- לה' ויכתבו בקצרה במחברת את תגובת דוד. דוד מקבל את דבריה של אביגיל, מברך אותה ואת ה' ששלח אותה אליו ובזכותה נמנעה שפיכות דמים. הוא לוקח ממנה את כל האוכל שהביאה לו ולנעריו ושולח אותה לשלום לביתה.

← איזו מידה של דוד אנו רואים פה בתגובתו?

יכולת התגברות, ומוכנות לקבל את דברי האחר.

← המורה יזכיר את המשימה שניתנה בשיעור הקודם – לנסות בזמן סיטואציה שדורשת להתגבר. האם מישהו הצליח?

מי שעשה זאת ישתף, ראוי לציפר את התלמיד על כך במשהו טעים או בכל דרך אחרת.

נסכם כי התגברות זו אינה פשוטה ואנו רואים כאן את מעלתו העצומה של דוד.

"איזהו גיבור – הכובש את יצרו". (משנה מסכת אבות, פרק ד משנה א)

← נזכיר: מה היתה ברכה של אביגיל לדוד? שאויביו ימותו בידי שמיים.

כעת נראה כיצד ברכתה אכן מתממשת.

קריאת פס' לו'- לז'

אביגיל חוזרת הביתה. ומה קורה בבית?

משתה ושמחה, "כמשתה המלך"- שפע רב של יינות ומטעמים, כולם שיכורים, ונבל "שיכור עד מאד".

בשלב זה- אביגיל שותקת ולא מספרת דבר.

מתי היא מספרת לו מה קרה? בבוקר. כאשר הוא מתפכח משכרותו.

מהי תגובתו של נבל? "וימת ליבו בקרבו".

הבשורה ששומע נבל היא מאד קשה.

מה קשה בבשורה? נפנה את התלמידים לרש"י- הוא הצטער על המנחה שהיא הביאה לדוד.

איזו מידה רעה רואים כאן? קמצנות גדולה

ומרוב שהבשורה קשה ליבו מת בקרבו.

כיצד זה נקרא היום שאדם מקבל בשורה קשה וליבו מת בקרבו? התקף לב.

הלב שלו הופך לאבן.

אולם יש מפרשים שאומרים שזה ביטוי על דרך הגוזמה שמראה על החרדה של נבל.

← המורה יחזיק אבן בידו וישאל את התלמידים: האם לדעתכם רק אחרי ההתקף לב שעבר נבל ניתן לומר שליבו היה לב אבן?
המורה ישמע את תשובות התלמידים ויסכם כי ליבו של נבל היה "לב אבן" מבחינת מידותיו עוד לפני. כעת גם מבחינה פיזית- ליבו הופך לאבן.
ישנה כאן "מידה כנגד מידה"- באופן שאדם מתנהג, כך הוא נענש מידי ה'.

קריאת פס' לח'

לאחר עשרה ימים שנבל היה עם התקף לב, הוא מת. "ויגוף ה' את נבל".
וכפי שברכה אביגיל את דוד- נבל נענש בידי הקב"ה ודוד לא היה צריך לשפוך דם נקי.
← המורה ישאל את התלמידים מדוע לדעתם חיכה הקב"ה עשרה ימים עד שנבל מת? למה הוא לא מת מיד?

1. נפנה את התלמידים לפסוק הראשון של הפרק - בו קראנו כי שמואל הנביא מת. וכפי שמסביר רש"י רצה הקב"ה שלא לערב את ימי האבל של שמואל הצדיק יחד עם מותו של נבל הרשע.
2. רש"י: עשרת ימי תשובה- הקב"ה נתן לנבל הזדמנות לחזור בתשובה.
3. כנגד 10 לגימות יין שנתן נבל לעשרת הנערים ששלח דוד. דעה זו מוזכרת בגמרא, אולם בפס' לא כתוב כי נבל נתן לנערים משהו לשתות. מפירוש זה ניתן ללמוד דבר גדול- שאפילו אדם רשע מקבל שכר על כל דבר קטן שהוא עושה. אנו רואים מכך עד כמה כל מעשה שלנו, אפילו קטן – משמעותי.

נראה מהי תגובת דוד:

קריאת פס' לט'- מב'

קודם כל מודה דוד לה' שרב את ריבו והמית את נבל ולא דוד היה צריך להורגו.
לאחר מכן הוא שולח שליחים לבקש מאביגיל להתחתן איתה.
כיצד אביגיל מגיבה להצעת נישואין זו?
היא אינה חושבת שהיא ראויה להיות אשת המלך, אלא שפחה שתשטוף את רגליו – בענווה.
היא הולכת עם עבדיו וחמש שפחותיה עימה.

בסיום הפרק יש לנו סיכום של נשות דוד:

אביגיל ואחינועם הן 2 נשותיו,

ואילו מיכל, בת שאול - שהיתה אשת דוד, ניתנה ע"י שאול לאיש אחר בשם פלטי בן ליש.¹

---

¹ למורה: חז"ל עוסקים בשאלה כיצד זה ייתכן והרי היא אשת איש. חז"ל מודים שקידושי מיכל לפלטי בן ליש היו בעבירה. ואם כך מיכל היתה שוגגת או אנוסה, ומותר לה לחזור לבעלה. הם מציינים כי פלטי לא התקרב מימיו למיכל. ישנן דעות שקידושי דוד למיכל לא היו תקפים כלל. וישנה דעה שדוד הוכרח לתת גט, אך מיד בטל אותו בפני עדים. כך או כך – נראה שבשלב זה חזרתה של מיכל לדוד לא יטרידו את הילדים, משום שעדיין לא למדו על כך. הם יהיו מוטרדים מכך ששאול נתן את אשת דוד לאיש אחר. ולזה נענה כדברי חז"ל, שמשום כך פלטי לא התקרב אליה.

סיכום וסיום:

דוד שלח את נעריו לבקש מנבל אוכל בחגיגות הגז לצאנו, כהכרת הטוב על כך ששמרו על נעריו וצאנו אשר רעו במדבר. נבל התנהג בגאווה ובזלזול רב כלפי דוד, שהחליט להורגו בשל כך. אולם אשת נבל, אביגיל- היתה אישה חכמה וכאשר שמעה זאת הגיעה לקראת דוד ושכנעה אותו שלא יישפוך דם נקי. דוד קיבל את דבריה ואת האוכל שהביאה עימה והחליט שלא להרוג את נבל. לאחר שהתפכח נבל משכרותו הוא שמע מאביגיל על כך שהביאה לדוד אוכל וליבו מת בקרבו. לאחר עשרה ימים הוא מת בידי שמיים, ודוד נושא לאישה את אביגיל.

לסיום, נסמן במפה בה אנו מסמנים את נדודי דוד², את מיקום כרמל כנקודה מס' 8 והתלמידים יציעו ציור/ מילה המזכירה בקצרה את שארע במקום (לדוגמא: לב, כבשה, לכתוב נבל)

הצעות להמחשה:

- א. איתור דרכי הפעולה של אביגיל מתוך הפסוקים
- ב. משימת יישום- על התגברותו של דוד על הכעס
- ג. שימוש באבן להדגמת ליבו של נבל לפני ואחרי

מסרים והפנמה:

- א. כאשר פועלים בחכמה ניתן להשפיע ולשנות. כמו אביגיל.
- ב.
- ג.

לאישה היא לא

הרחב
תמונו

² במהלך השיעורים על בריחת דוד מפני שאול, המלצנו למורה לתלות מפה לצד הלוח ובה לסמן בכל פעם את המקום בו היה דוד וכן להוסיף על יד המפה ציור/ מילה המזכיר מה אירע באותו המקום.